

VII-от Конгрес на Самостојниот синдикат за образование, наука и култура на Република Македонија (СОНК), одржан на 13.10.2021 година, усвои

ИЗВЕШТАЈ

за работата на СОНК во мандатен период од декември 2015 година до октомври 2021 година

Во изминатиот период од скоро 6 години, Самостојниот синдикат за образование, наука и култура на Република Македонија – СОНК, работеше под исклучително специфични услови во однос на политичката, економската и здравствената состојба во државата. Период во кој имаше локални и парламентарни избори, период на економска и здравствена криза. Сите овие фактори и тоа како влијаеа врз успешното работење и функционирање на нашиот синдикат, од аспект на зачувување на веќе стекнатите работнички права, подигнување на правата на нашите членови во однос на социјално-економскиот статус, како и безбедноста и здравјето на работниците на нивното работно место.

Македонското искуство покажува дека при промени на централната, а особено локалната власт, за жал дел од вработените кои го немаат дотогаш решено својот статус на вработување, без разлика на тоа колку години биле вработени, го губат своето работно место, односно договорот за работа не им се продолжува. Така беше и во овој случај, кога дел од општините, користејќи ја својата моќ, ги искористија лошите законски решенија и стотина наши членови останаа без работа.

Мандатен период, во којшто дел од гранските синдикати, коишто се членки на Конфедерацијата на слободни синдикати на Македонија, беа и сеуште се преполовени, синдикални лидери деградирани, преместувани на други работни места или избркани од работа. Синдикални организации под присила административно префрлени од еден грански синдикат во друг грански синдикат.

Севкупно, политичките влијанија резултираа со директно мешање во синдикалното организирање и дејствување, што е спротивно на домашните законски одредби и меѓународните конвенции, за што ние како грански синдикат, многупати сме изразувале незадоволство од таквата ситуација.

Светската пандемијата од вирусот Ковид-19 не ја заобиколи и Македонија и во такви вонредни услови, ние како синдикат моравме да се прилагодиме кон новонастанатата ситуација. Новонастанатите околности беа и се многу сериозни, во однос на, пред се, здравјето и безбедноста на работниците, во правец на обезбедување на сигурност и безбедност на нивните работни места. Оваа пандемија ја намали продуктивноста на стопанството, со што Македонија практично влезе и во рецесија. Тоа значи дека буџетскиот дефицит станува се поголем, а работниците стануваат и ќе стануваат се посиромашни.

И покрај ваквите отежнати околности за функционирање на синдикатот, ние не се откажавме од превземање на енергични чекори за одбрана и зголемување на правата на работниците. Во продолжение, ќе ве потсетиме на дел од активностите и резултатите коишто сите ние заедно ги постигнавме.

- Во период на парламентарни избори во државата, во којшто реално неможат да се остварат некои поголеми синдикални чекори за остварување на правата на членовите, раководството на СОНК го искористи за едукација на членството, којашто беше една од потребите вградена во програмата на Конгресот 2015 година. Во овие едукации беа опфатени сите претседатели на синдикални организации од дејностите што ги обединува СОНК, коишто имаа задолжение да извршат десеминација во сопствените синдикални организации.
- 17 јануари 2018 година – прв јавен протест пред Владата на Република Македонија, на којшто се поставени неколку барања од надлежните и тоа:
 - зголемување на платите во дејностите што ги застапуваме;
 - усогласување на платите според колективните договори со минималната плата на национално ниво;
 - исплата на К-15 во целиот јавниот сектор;
 - сигурност на работното место без притисоци и мобинг;
 - склучување на колективни договори итн.

- Освен овој прв протест, се одржаа и уште ред други протести ширум државата во организација на КСС и СОНК, како грански синдикат при КСС. Да се потсетиме:
- 13.12.2018 - протест во Прилеп;
 - 26.01.2019 – протест во Штип;
 - 13.02.2019 – протест во Кичево;
 - 06.04.2019 – протест во Куманово;
 - 08.06.2019 – протест во Скопје пред Влада;
 - 02.09.2019 -предупредувачки штрајк во основно и средно образование

и

-16.04.2021- во услови на пандемија, протест со автомобили пред Собранието и Владата на Р. Македонија.

Сите овие јавни протести на СОНК резултираа со соодветни резултати, за коишто можеме слободно да се пофалиме. И тоа:

- потпишување на Колективен договор за детска заштита;
- потпишување на Колективен договор за култура;
- потпишување на Колективен договор за високо образование и наука и
- солидно зголемување на платите во детските градинки, основното и средно образование, културата и конечно од септември 2021 год и во високото образование и науката.

Исто така, во периодот на пандемија, СОНК жестоко реагираше на предлогот на претседателот на Владата, платите во јавниот сектор да се намалат во висина на минималната плата. Овој предлог не помина, па се одеше и со нов предлог, платите да се исплаќаат без додатоци на плата. Тоа би значело на пример, во образование да не се исплаќа додаток за одделенско раководство, додаток за работа во комбинирани паралелки, тешки услови за работа, минат труд итн. Секако и овој пат се спротивставивме и овој предлог не се усвои, што значи дека до денешен ден, вработените во дејностите што ги застапуваме земаат цела плата и додатоци на плата.

СОНК превзема сериозни чекори околу барањето до надлежните, за обезбедување на безбедни услови за работа. Во услови на пандемија, побаравме сите оние наставници кои изведуваат настава од далечина од празни училници, доколку сакаат, да им се овозможи да работат од дома. Со тоа би се минимизирала опасноста од контакт со други лица (при патување, во училиште), а и дел од вработените би заштедиле околу патните трошоци.

За вработените кои работат со физичко присуство, вработените во детските градинки и училиштата (помошно технички персонал, педагошка служба, наставници, воспитувачи, негователи, тестатори и др.), побаравме да бидат ставени на приоритетната листа за вакцинирање.

За наставниците кои во тој период работеа со две групи, заедно со МОН најдовме модел за нивно дополнително плаќање за зголемениот обем на работа. За жал, оваа исплата не се спроведе без проблеми во сите училишта каде што имаше потреба за тоа. Останува, дополнително да се ангажираме барајќи од надлежните за таа работа (МОН, директори на училишта, училишни одбори, локални самоуправи, трудова инспекција), да превземат законски мерки и да се исплатат тешко заработените средства. Со жалење можеме да констатираме дека дел од институциите на системот не функционираат, поточно функционираат по “ нарачка” и не успеаја да препознаат зголемен обем на работа. СОНК нема да се откаже од барање на правични и правни решенија и за овој проблем, секаде каде што не е решен ќе бара правда по судски пат.

Сличен, поточно ист е односот на институциите во однос на детските градинки, каде што во неколку од нив, има зголемено работно време на 8 часа за воспитувачи и негователи, работното место и плата на приправниците е продолжено за неколку години, зголемен е број на деца во групите итн. Дополнителен е проблемот на вработените во овие институции, кои беа отсутни од работа, односно во изолација заради контакт со заразено лице и спротивно на Закон и им се задржуваше од плата заради “боледување”.

Со новиот Колективен договор во културата, како и предходно со нивелацијата, конечно се стави некаков ред во однос на платите и во оваа дејност. На некои работни места имаше и прилично зголемување на платите во два наврати, но за жал, одредена категорија на вработени, поточно дел од административните работници и техничката подршка, платите им останаа исти или намалени. Ваквата состојба за СОНК е крајно неприфатлива и по наша реакција до министерството за култура, се формира комисија за имплементација на Колективниот договор. Конечно е најдено решение и се потпиша нов Колективен договор на ниво на работодавец, со што платите на овие работни места се вратија во првобитната положба. Особено е важно да се истакне дека, платите на вработени во оваа дејност се директно поврзани со минималната плата на национално ниво, што значи дека, со секое понатамошно зголемување на минималната плата, соодветно ќе се зголемат и платите на сите вработени во оваа дејност. На овој начин се избегнува т.н.

„урамниловка“, каде што имаме примери на зголемување на минималната плата на национално ниво и изедначување на платите, со различен коефициент на сложеност, според важечкиот Колективен договор.

СОНК и МОН го потпишаа првиот Колективен договор за високо образование и наука и со него ќе се допрецизираат правата на вработените во високото образование и науката, со што ќе имаат соодветни придобивки во однос на актуелните важечки закони и прописи за оваа дејност. Конечно, преку овој Колективен договор се добиваат различни коефициенти на сложеност на работни места и во наредните 2 години, истите, континуирано ќе се зголемуваат. Оваа тенденција на зголемување ќе продолжи и после споменатиот период, со потпишување на нов документ помеѓу СОНК и МОН и вработените во високото образование и науката, ќе го добијат заслуженото во однос на важноста и спецификите на нивното работење.

СОНК како единствен репрезентативен синдикат за образование, даде голем придонес во процесот на трансформации на работните договори од определено на неопределено време. Исто така, со наши претставници активно учествувавме во процесот на кариерното унапредување во звања, будно го следиме процесот на реформирање на основното и средно образование, даваме конкретни писмени забелешки по однос на нив, ставајќи ги како приоритет сигурноста и безбедноста на работните места, барајќи од надлежните да обезбедат работни услови во согласност со реформите и меѓународните стандарди.

СОНК ја цени важноста на меѓународната соработка и е во одлична релација со соседните држави како и државите на бившите ЈУ простори. Рамноправна членка сме на Европската конфедерација на синдикатите за образование (ЕТУЦЕ) и Интернационалата за образование (ЕИ), каде што имаме можност да го дадеме својот придонес за креирање на глобалната европска и светска образовна политика. Исто така, СОНК има можност да ги претстави и состојбите во образованието во Македонија, во однос на социјалниот дијалог и партнерство на сите нивоа, социјалниот статус на вработените во образованието, сигурно и безбедно работно место, услови за работа и т.н. Високи претставници на ЕТУЦЕ, на покана од СОНК, неколкупати беа наши гости и се уверија во информациите кои ги имаа добиено од нас.

И конечно, во овој мандатен период седиштето на СОНК, се всели во сопствени простории. Имено, како што е општо познато СОНК, по напуштањето на ССМ и зградата на работниците, околу 15 години беше во

изнајмени простории. Сега СОНК со сопствени средства, средства собрани од синдикалната членарина, буквално од сите наши членови и со домаќинско работење успеа, да купи во готово, сопствени простории околу 200 м² во центарот на Скопје. И со ова СОНК покажа и докажа дека е убедливо најмоќниот и најсилниот синдикат во државата.

Почитувани колешки и колеги,

Ова е еден краток осврт за работата на СОНК во изминатиот мандатен период, каде што се обидовме во кратки црти да ги извлечеме сите оние поважни активности кои што сите заедно ги имавме. Веројатно се пропуштени и многу други работи, кои вие, во рамките на вашите надлежности ги имате сработено и дополнително треба да бидат нотирани во Извештајот за работа на СОНК, кој ќе претставува конгресен документ.

Раководството на СОНК констатира дека и во ваков тежок период на синдикално организирање и дејствување, имавме плодна и успешна работа, но исто така и дека нашата работа може и мора да биде многу поефикасна и ефективна во периодот што следува. Од тие причини, Советот на СОНК расправаше за одредени недостатоци во работењето на СОНК и предлага серија измени во синдикалното организирање и дејствување на СОНК. Овие измени ќе резултираат со документи кои ќе бидат предмет на јавна расправа пред вас, во периодот од 15 август до 10 септември, за кои вие како членови на СОНК, ќе имате можност директно да учествувате во креирање на реформските процеси на нашата организација, кои што се очигледно неминовни во одржувањето и градењето на СОНК како најголем и најсилен синдикат во државата во изминативе 20 години.

Убедени сме дека со ваша искрена поддршка и прифаќање на предизвиците што ни претстојат, ќе успееме со планираните реформи, со кои ќе можеме конечно да покажеме многу подобри резултати при нашето работење, односно дејносите што ги застапува СОНК ќе го добијат заслуженото место во општеството.